

I qui ens cuida les sitges?

Periòdicament surt a la palestra l'"afèr de les sitges". Hi ha declaracions públiques, promeses, fugides d'estudi, etcètera. De forment, però –i mai més ben dit–, ni un gra.

Aquest estiu les sitges de Burjassot han tornat a l'actualitat. Perquè des de l'ajuntament d'aquesta localitat de l'Horta s'ha reclamat novament una actuació que no arriba. I perquè des de l'ajuntament de València que encapçala Rita Barberà continuen desentenent-se d'un espai que formalment els pertany però que a la pràctica, de fet, els queda lluny.

I és que aquestes sitges, construïdes al segle XVI per mirar de pal·liar la fam que podia causar un desabastiment de gra, preparades per emmagatzemar una gran quantitat de blat –i fer-ho en condicions òptimes de conservació–, que ara són al bell mig de la vila de Burjassot –i que constitueixen, juntament amb el record del poeta Vicent Andrés Estellés, que n'era fill, un tret identitari de la població– i per sobre de les quals el veïnat passeja com en una plaça pública, pertanyen, de fet, a València.

"Cosa utilosa". "Les magnificències han tengut entre si diversos colloquis, cercant i investigant algun camí o expedient per a excusar e revelar si poguessen a la dita ciutat de dites despeses, danys e perdues e avent tengut informació de persones practiques y expertes que lo dit forment se conservaria en sitjes..." El Consell de la ciutat de València deixava així constància, el mateix 1573, del debat i les raons que el van impulsar a fer construir les sitges per al blat que la ciutat cada any havia d'adquirir –sobretot a Sicília– "en molt grossa e notable suma." Ho recull Roberto Blanes al seu treball *Los silos de Burjassot* (Consell Valencià de Cultura, 1992), i per ell sabem les dificultats que hi havia per proveir anualment de blat la població i per evitar que el gra es corqués o es fes malbé de qualsevol altra manera a les drassanes i botigues on es guardava. I de les "groses despeses" que li comportava el lloguer de les botigues. I de la idea de fer les sitges,

Les sitges de Burjassot (Horta) són un monument d'interès declarat. Però no tenen qui les reperi. Perquè són a Burjassot però València en té la propietat. I l'alcaldesa, Rita Barberà, mira cap a una altra banda.

que havia de ser "cosa utilosa en moltes maneres a la dita ciutat."

Es va trobar un espai adient a poca distància de València, en un petit turó aleshores cobert de pins: la pedra calcària i la ubicació assolellada i seca i ventilada van convertir aquell espai en un punt clau per a la ciutat i la seva rodalia. Des del 1573 el turonet va veure créixer, a les seves entranyes, un seguit de –segons la preceptiva definició del diccionari– "cavitats subterrànies destinades a guardar-hi productes collits del camp, especialment cereals": les sitges que l'havien de fer famós.

Espaiadament, al llarg del temps i de manera irregular entre les lloses que cobreixen el pati, es van anar modelant les quaranta-tres –ara n'hi queden quaranta-una– cavitats en forma d'ampolla amb altures que oscil·len entre els set i

els deu metres i diàmetre també variable –que arriba fins a sis metres– on, fins al 1931, es guardava curosament el gra.

L'esbarzer. El graner de València o balcó de l'Horta (anomenat així perquè diuen que abans, des de l'elevació rectangular que conforma el pati de les sitges, es podia veure València), però, decandeix. És un espai bell, contemplat des de dalt, amb els pilons de pedra distribuïts amb un ordre particular; i corprenedor, des d'un interior convertit en monumental *gruyère*. Però decandeix.

Des de l'ajuntament de Burjassot s'hi fan els, diguem-ne, serveis mínims de manteniment: periòdicament la brigada municipal hi treu la brossa que s'hi hagi pogut acumular i poca cosa més. Però hi ha humitats, filtracions... i riscos que el pas del temps només accentua. El monument reclama una actuació integral. Cal numerar les lloses que cobreixen el pati, alçar-les, reparar i impermeabilitzar el terra-sostre (terra de la plaça-sostre de les sitges), reposicionar-les... "Ens cal un pla director per poder-hi intervenir. I pressupost, també, és clar. Però a València... a València no saben, no contesten." Josep Ruiz, vicepresident de l'Institut Municipal de Cultura i Joventut de Burjassot, posa un símil entenedor per descriure la situació de les sitges: "És com si estiguérem de lloguer: podem passar l'escombra, però les reformes de la casa són responsabilitat del propietari."

I el propietari és València. I el govern de Rita Barberà no sembla gaire interessat a invertir al territori d'un altre municipi. Ni d'esbarzer bon fruiter, ni de mesquí bon lloguer, que fa la dita. "Potser és que no troben que n'hagen de treure benefici polític", apunta Ruiz. I continua: "I no ens importaria que

capacitat de les sitges de Burjassot es calcula en uns 45.000 hectolitres.

■ 1579-1580

Geroni Munyós i Miquel Porcar són els autors de la creu que es col·loca a la plaça de les sitges (l'actual n'és una rèplica, ja que l'original es va destruir a la guerra del 1936-1939).

■ 1594

S'encarrega a Joan Roca arreglar el camí de València fins a les sitges.

■ 1755

Un terratrèmol (probablement l'eco del mateix que

■ 1573

Comença la construcció de les sitges en un turó a quatre quilòmetres de València, al lloc de Burjassot. D'entrada, se n'hi fan tres, obra de Sancho del Camino. El mestre picapedrer Miquel Porcar els fa els "taps" de pedra. S'hi posen cinquanta-vuit carrassos de blat per comprovar que la conservació dins les sitges sigui adequada.

■ 1574 - 1584

Passada la prova, es construeixen tres sitges més el 1574; el 1574, li n'encarreguen onze a Joan Alfafara i cinc més a Agustí Roca el 1578, vuit el 1580 i quatre el 1584... Finalment, n'hi haurà quaranta-tres i actualment en queden quaranta-una. La

vinguera ella a tallar la cinta, si és el que vol. Però que faça alguna cosa, que s'hi implique, que s'arregle. O que en cedesca la propietat i ja està. Però no fa res ni ho deixa fer. La seua actitud és d'un desvergonyiment increïble.”

La legislatura passada hi va haver una reunió entre l'alcalde de Burjassot, José Luis Andrés Chavarrías, i la regidora de Cultura de València (“L'alcaldesa va delegar en la regidora... Potser pensava que la qüestió era menor...”, comenta Josep Ruiz). Van acordar que València hi enviaria tècnics, que es faria un estudi per començar a tirar endavant el pla director... però van passar les eleccions i ja no en van voler tornar a parlar.

Ara, en començar l'estiu, des de Burjassot s'ha recordat públicament i per enèsima vegada la responsabilitat de València en la rehabilitació de les sitges. L'única resposta que de moment hi ha hagut ha estat brandar l'acord signat entre tots dos consistoris l'any 1975, mitjançant el qual es cedia l'ús de l'espai a Burjassot (que quedava a càrrec de la seva “conservació, neteja i ornament”) i s'establia que no s'hi podria fer cap obra o modificació “sense prèvia autorització de l'Ajuntament de València”. Rita Barberà va recordar, a més, que els responsables municipals de Burjassot acceptaven “les condicions” i expressaven un “sincer agraïment”.

I, en tot cas, opinava encara l'alcaldesa de València, si calen diners per a la reforma, és l'estat, qui s'hi ha d'implicar. Aquest intent de traspasar la patata calenta arbora Josep Ruiz: “És indigne que faça aquestes declaracions. Tenim documentació de quan demanàrem l'ajut al govern d'Aznar i ens ho refusaren: ara ix amb aquestes i quan el seu partit governava ens ho va negar! Nosaltres tornarem a Madrid i a Europa

va arrasar Lisboa) afecta considerablement les instal·lacions.

■ 1806

S'acaba la construcció de les sitges, 233 anys després que hagués començat.

■ 1931

Es deixen de fer servir els dipòsits com a magatzem de gra.

■ 1937

Es fan obres dins les sitges, amb túnels que en connecten unes quantes per utilitzar-les com a refugi durant la guerra.



EL TEMPS



EL TEMPS

A dalt, primer pla d'un piló, un dels “taps” de pedra que cobrelxen cadascuna de les quaranta-una sitges que hi ha a Burjassot (a cada piló hi ha gravada la numeració de la sitja i la quantitat de calfissos de blat que hi caben). A sota, l'ermita de Sant Roc vista des del pati de les sitges.

com ja hi hem anat abans, però que no dissimule, que ella és l'ama.”

La veritat és que, donada la situació, no sembla que les sitges tinguin, a curt

■ 1975

L'ajuntament de València cedeix l'ús (però no pas la propietat) de les sitges a l'ajuntament de Burjassot.

■ 1982

L'estat declara les sitges de Burjassot monument historicoartístic.

■ 2002

El Consell Valencià de Cultura emet un informe sobre l'estat de les sitges i recomana la signatura d'un conveni entre els dos ajuntaments on quedin establerts els criteris de finançament i de manteniment.

termini, una perspectiva gaire brillant. Potser aquesta legislatura veurà l'aprovació, com a mínim, d'un protocol regulador d'usos i activitats. Això, almenys, especificava l'acord de govern entre PSPV i Bloc a Burjassot. Perquè no torni a passar que de retruc d'algun concert es malmenin els pilons (com va passar el 2004, arran d'una actuació de la cantant espanyola Chenoa). Perquè tampoc no quedi l'espai tancat per a la població i s'esberli i s'aperduï com una casa sense habitar.

La rehabilitació, però, sembla encara lluny. Tant de bo que, quan sigui que arribi, arribi a temps.

Núria Cadenes